

Årsmøte i Akershus bondelag 15.03.2017

Leders tale

Gode årsmøte, ordfører, delegater og gjester

Nok et år er gått og det er tid for oppsummering og ikke minst å se framover.

Gode avlinger

Vi har lagt bak oss et år som resultatmessig for mange av oss bønder har vært bra. Avlingene har vært bra både på korn, gras og grønnsaker. Det skal vi glede oss over og vi skal tenke at det er oss vel unt. Mange vil gjerne ta æren av at den økonomiske pila har snudd noe. Sjøl så fleiper jeg litt med at kornprogrammet vi kjører er grunnen til oppgangen. Regjeringen fleiper imidlertid ikke når de hevder at oppgangen i landbruket skyldes politikken. Riktignok nevner de været, men de kan ikke dy seg for å ta æren av bedre tider, og de hevder at det er deres politikk som nå begynner å fungere. Vi som bønder veit bedre enn noen at værforholdene er veldig avgjørende for oss. Lave renter og gode år for blant annet Tine er også med å gjøre tallene våre gode. Så vi får være glade for de avlingene vi har tatt og jobbe fram imot en politikk som er god også når værgudene ikke er med oss.

Jordbruksavtale

Vi skreiv under en jordbruksavtale også dette året. Etter lange forhandlinger ble det en avtale som vi kan leve med. Jeg mener det var riktig sett ut fra hvilke forutsetninger vi har med dagens regjering. Et annet viktig poeng er at det er lurt å hegne om avtaleinstituttet, og da kan vi ikke bryte for ofte. Jeg tror det er meget viktig at vi beholder denne muligheten til å forhandle om våre vilkår. Blir vi bare en post i statsbudsjettet så blir påvirkningsmulighetene mye mindre. Nemlig det å påvirke politikere er en viktig jobb for oss tillitsvalgte i bondelaget. Vi har prøvd, og delvis klart, å komme i kontakt med politikere på fylkesnivå i høst og vinter. Disse møtene viser at kunnskapsoppbygging og diskusjoner med politikere er god bruk av tid. Mange av dere i lokallaga er også flinke til å gjøre denne jobben ute i kommunene. Her er det bare å jobbe på videre. Politisk må vi jobbe med tanke på at vi må være forberedt både på at det kan bli regjeringsskifte og at det ikke blir det. Jeg tenker at vi må opprettholde en god dialog med alle politiske partier. En ting er det som skjer nasjonalt, noe annet er det som skjer lokalt i fylkene og i kommunene. Det er viktig at vi sørger for gode dialoger og at vi klarer å opprettholde den støtten vi tross alt har i det norske folk.

Jordbruksmelding

2016 var også året vi skulle få framlagt en ny jordbruksmelding. Vi måtte vente til desember før den kom. Det er en melding som ved første øyekast og ved å lese innledninger og beskrivelser av landbruket virker til å være tålig bra. Det som imidlertid går igjen i de fleste kapitlene er at den vil dreie landbruket over i en mye mer handelsliberalistisk retning. Landbruket skal bli mer rusta for sterkere konkurranse. Vi skal gradvis tåle å konkurrere mot importen og det legges opp til mer stordrift i alle produksjoner. I Akershus hvor korn er den største produksjonen er jeg særlig opptatt av at en i meldinga legger opp til at Norske Felleskjøp skal miste ansvaret for markedsreguleringen. Det er landbruksdirektoratet som skal styre ordningen. Det er jo meget spesielt at en landbruksminister fra Frp legger opp til en byråkratisering av denne ordningen. Særlig når ordningen både er billig og fungerer godt. Meldinga legger opp til at ingen får et spesielt ansvar for å holde målpris, og trolig vil kornproduksjonen gå over til mer kontraktsproduksjon. Det kan føre til konkurranse mellom bønder og det kan føre til større utfordringer med å få levert kornet for bonden. Vekstskifte kan bli vanskeligere og i det hele blir kornøkonomien satt under press. Nå ser det vel ut til at markedsordningen for korn vil fortsette som før. På vårt stormøte i Askim tidlig denne måneden mer enn antydet Høyres Olav Breivik at det ikke ble noen forandringer på dette. Det samme antydet

Ingunn Foss på kornkonferansen. Etter den siste planen vi har hørt om vil næringskomiteen på Stortinget legge fram sitt arbeid den 23. mars. Så blir det debatt i Stortinget den 28. mars. Det blir spennende å se hvor dette ender hen. Jordbruksmeldingen vil også påvirke hvordan NB legger opp kravet i jordbruksforhandlingene.

Produksjonsfordeling

De fleste mener at opprettholdelse av kanaliseringspolitikken er viktig. Det mener også vi. For å mette en stadig økende befolkning i verden er det viktig at vi bruker alt areal også i Norge. Da må vi dyrke korn der det er mulig og så må vi ha gras i de områdene det bare er gras som kan vokse. Kornøkonomien er avgjørende for å få til dette. Landbruksminister Dale mener at vi kan sørge for opprettholdelse av kanaliseringspolitikken ved å ta vekk AK-tilskudd for gras i kornområdene. Dette er en svært dårlig politikk for oss. Vi blir satt under et dobbelt krysspress ved at både gras- og kornøkonomien blir dårligere. Vi har mye areal i Akershus som er bedre egnet for gras enn korn. Vi har også behov for å dyrke gras langs mye av våre vassdrag med tanke på jordavrenning. I tillegg til dette så er det viktig for vår legitimitet at vi har dyr i landskapet i Akershus. Vi vil absolutt beholde de dyra vi har i Akershus.

Det har alltid vært en diskusjon om fordelinga av produksjon og overføringer i Norge. Det siste året har det kommet flere signaler fra Vestlandsfylkene om at de føler at de sakker akterut. Særlig blir det snakk om de små og mellomstore bruka. Tallene fra driftsgranskingene viser også dette, at det er forskjell på små og store. Spørsmålet vårt blir da hvor tøffe vi skal være i denne debatten. Samtidig med signalene fra Vest så får vi innspill fra både Tine og Norsvin om at det er viktig å holde kraftforprisen nede for å unngå ytterligere import. Tine sier jo rett ut at det ikke er den innenlandske konkurransen som er skummel, men den de har fra de store internasjonale meierikonsernene. Det handler om den ofte omtalte terrorbalansen mellom korn og kraftfor. I vårt innspill til jordbruksforhandlingene krever vi en økning i kornprisen. Vi krever at det meste av den blir nedskrevet med prisnedskrivning. Dette gjør vi for å styrke kornøkonomien uten at det blir for store utslag på kraftforprisen. Vi er også klare på at bruk av norsk kraftfor er meget viktig for legitimiteten til norsk landbruk. Skal vi basere norsk husdyrproduksjon på importert for så vil det ikke gå lenge før hele produksjonen forsvinner ut. Vi sier også i vårt innspill at vi i vårt fylke ikke har problemer med spredeareal slik som tilfelle er i enkelte andre områder av landet. Vi kan ta en eventuell økning av kraftforkrevende produksjoner.

Klima

I Norge er det nå store debatter og diskusjoner om hvordan vi skal møte et endret klima og hvordan vi skal klare å kutte utslippene. Parisavtalen gir klare føringer til hvor mye Norge som stat skal redusere utslippene. Landbruket må være klare til å ta sin del av tiltakene. Jeg tror det er viktig at vi er positive til å tenke tiltak samtidig som vi forteller at det er forskjell på hvilke tiltak som settes inn. Vi er en biologisk næring som produserer mat. Vi klarer ikke produsere mjølk uten at kua raper eller promper. Vi må skille mellom brunt og grønt karbon. Videre er det forskjell på kuas utslipp og utslipp vi får pga for eksempel en flytur til syden. Vi må sette ting i perspektiv og vi må jobbe for at landbruket tar de grep vi kan uten at det går utover muligheten til å produsere mat. Landbruket har valgt å gå inn i dette arbeidet på en grundig måte. Det jobbes nå med å få til et system der hver enkelt bonde skal få besøk av en rådgiver som skal se på hva den enkelte gård kan sette inn av tiltak. Prosjektet er litt utsatt fordi det var viktig å finne en måte å måle effektene på før en startet. Når det er slik at vi skal redusere med så og så mange prosent er det viktig å være sikker på hvordan dette skal måles og hva som er utgangspunktet før tiltakene settes inn. Heldigvis ser det ut til at man ser at utslipp fra drøvtyggere er noe som aldri kan gå i null. Erna Solberg har ved flere tilfeller pekt på kua som den store synderen, men de siste planene for hvordan Norge skal klare målene peker på andre områder enn dette. Noe kan gjøres på foring og grassammensetning, og det er viktig at vi lærer oss.

Jeg tror imidlertid at det blir viktig for oss å være framme i skoa når det gjelder utviklingen innen biodiesel, roboter og elektriske motorer. Jeg ser for meg at vi i framtida produserer strøm på låvetakene våre som forsyner gårdens energibehov. Utviklingen går raskt. Bare se på hva som har skjedd på bilfronten den siste tida. Klimaarbeidet skal i følge forslaget til jordbruksmelding puttes i potten for RMP. Det betyr at det skal inn i en pott som vi mener er underfinansiert fra før. I vårt innspill til vårens forhandlinger peker vi på dette. Vi krever at rmp-potten må økes, og særlig i våre områder som har store utfordringer med tanke på vannforvaltning. Vi er nødt for å få godtgjort for den innsatsen vi skal gjøre når det gjelder dette tema. Samtidig er det viktig at vi gjør de tiltak som storsamfunnet krever av oss. Jeg tror det er politisk lurt at vi er offensive i denne debatten og viser at vi vil gjøre noe, men selvfølgelig skal kompensasjonen følges opp.

Ulv

Jeg har vært aktiv i bondelaget i noen år. Jeg har helt fram til nå tenkt at rovdysituasjonen er det andre fylker som tar seg av. Ulvens kraftige anmarsj har gjort noe med dette synspunktet. Vi har fått en situasjon nå som er krevende for bønder i vårt fylke. Mye av Akershus er i ulvesona, og vi ser store utfordringer med beiting. I tillegg er denne politikken vanskelig for livet på bygda for mange. Lokalavisene er fulle av innlegg om ulv. Både for og imot. Ordbruken er til dels krass og det blir skarpe skiller. Bygd mot by blir et begrep, og mye av distriktpolitikken blir trukket inn. Vi har engasjert oss i dette og jobber sammen med Hedmark, Oppland og Østfold med innlandsplattformen for ny rovdyspolitikk. Vi bruker litt ressurser på dette, og jeg håper at vi får debatten over på mer saklig argumentasjon. Det siste som skjedde i saken var at Høyre på landsmøte vedtok en historisk kort resolusjon på ulv som lyder slik:

Ulveforliket i Stortinget skal gjennomføres, og bestandsregulering og forvaltning innenfor sonen må iverksettes. Nødvendige endringer i lov og forskrift må gjennomføres.

Det blir spennende å se hva som kommer ut av det. Men noe må gjøres ellers er jeg redd at bestanden av ulv i Akershus vil øke enda mer.

HMS

Året som har gått har også vist hvor brått og brutalt verden forandrer seg. Jeg tenker på jordraset her i Sørums som krevde 3 menneskeliv. Kvikkleireskred er nærmest uvirkelig når det inntreffer og utfallet er katastrofalt for de som rammes. Mine tanker går til alle som ble rammet i denne katastrofen. Når slikt skjer tenker jeg også på hvor viktig det er at vi i denne næringa tar den viktige jobben med forebygging av ulykker på alvor. Vi er nå i gang med et opplegg som heter Tryggere sammen i vårt fylke. Som dere veit er dette et studieopplegg som er lagt opp slik at alle dere lokallaga skal være med. Vi har hatt 2 innledende møter. Mange lokallag møtte opp og har planlagt hvordan det skal kjøres videre. Det er bra, og så er det en utfordring for dere andre å komme i gang slik at vi alle blir flinkere på området. Vi har ingen å miste i dette yrket vårt.

Medlemskap

Å være medlem i Norges Bondelag er viktig. Ingen annen fagorganisasjon jobber like mye for bonden. Vi er helt avhengig av å ha en sterk organisasjon i ryggen for å kunne ha det landbruket vi ønsker. Vi skal bruke hele landet, og det skal være levelig for alle. Vi er en næring som blir pressa på flere kanter. Importen er et problem, de store kjedene er en utfordring og de store grossistene vil gjerne styre hele verdikjeden. Mange ønsker å stille oss bønder opp mot hverandre. De vil ha konkurranse i matproduksjonen. Det er vanskelig å være en enkelt bonde som skal forhandle med de store. I grøntsektoren ser vi det tydelig. Samvirketanken blir utfordra og vi ser en tendens til at produsentene blir større og færre. Mange orker ikke å være med lenger når kravene blir tøffere og vilkårene dårligere. Jeg tror derfor samhold er veldig viktig og derfor er det veldig gledelig at medlemsmassen i Norges Bondelag øker. Det er også spesielt gledelig for oss i Oslo og Akershus at vi er det fylkeslaget som øker mest i antall. 175 nye medlemmer i 2016 er bra. Mange er

støttemedlemmer, men vi hadde også økning i antall bruksmedlemmer i fjor. Vi er også veldig glad for at vi har stiftet et nytt lokallag i 2016. Oslo Bybondelag ble stiftet 16. november. Det blir et litt spesielt lokallag med stort fokus på urbant landbruk. Jeg ønsker de nye der hjertelig velkommen til oss, og håper vi får gjensidig glede av hverandre. Å verve nye medlemmer er alltid viktig. Gjør en innsats også i 2017. Det verste som kan skje om du tør å spørre er at du får et nei. Det som ofte skjer hvis du tør å spørre er at folk blir nysgjerrige på hva det er, og at de melder seg inn. Et viktig poeng med medlemskapet er å være med i et aktivt lokallag. Det er dere som synes på bygda. Så min oppfordring til dere er at dere holder oppe aktiviteten og er synlige. Da er det også mer interessant å være tillitsvalgt.

Trygg mat

Norsk landbruk er basert trygg og god produksjon i hele landet. Vår legitimitet er avhengig av at vi fortsatt er på topp når det gjelder f eks bruk av antibiotika i husdyrholdet. Vi er helt i toppklasse der. Videre er det viktig at dyrevelferden er på topp. I dagens debatt blir det ofte satt spørsmålsteget ved det. Her kan vi ikke vike en tomme. Saken om bruk av narasin i kylling viser hvor fort ting forandrer seg, og hvor fort folks kjøpevaner blir endret. Engangspurker er et annet tema som er kommet opp nå. Landbruksministeren sin iver etter å få landbruket mer konkurranseretta går også i den retningen. Vårt konkurransefortrinn er sunn og god mat produsert på en bærekraftig måte. Det må fortsatt ha som ledestjerne. I denne sammenhengen kommer ofte tema om økologisk mat opp. Jeg tror det er viktig at vi som bønder i Norge klarer å produsere den mengden av økologisk mat som den norske befolkning vil ha. Videre tror jeg at grunnen til at etterspørselen etter økologisk mat i Norge er lavere enn f eks Danmark er at vår konvensjonelle mat er på et tryggere nivå enn den danske. Da får det bli sånn at den økologiske produksjonen blir stimulert til å klare etterspørselen, og at den konvensjonelle drifta må være på mest bærekraftig måte.

Jeg vil avslutte med et ønske om at vi får en god vår både på jordet og i forhandlingene. Ei god våronn med stabilt vær er kanskje den beste perioden for oss bønder. Da legger vi grunnlaget og er optimister. Når det gjelder jordbruksforhandlingene så er det vel en viss spenning om hvordan det vil gå. Utgangspunktet vårt er vel å få til en avtale, men siste år før stortingsvalg er ofte litt tøffere enn ellers. Vi får forberede oss på at det kan gå begge veier.

Da håper jeg på en god debatt!

Takk for meg.